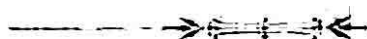

REVISTA

SOCIETĂȚEI CORPULUI DIDACTIC DIN JUDEȚUL NEMȚU

APARE O DATA PE LUNA

Anul II. PIATRA-N., 15 Februarie 1898. No. 6.

Perturbațiunile conștiinței.

Orî-ce cunoștință, căpatată prin orî-ce grad al dezvoltării sufletesce: *recepțiune, reproducțiune* orî *producțiune*, nu se perde.

Cunoștințele sau ideile nu sunt toate prezente în minte de odată. Dintre toate represintările sau ideile ce le avem numai foarte puține pot fi prezente la un timp óre-care; cele mai multe sunt întunecate. Despre cele prezente în minte, ñicem că le avem în *conștiință*, iar despre celelalte ñicem c'au dispărut din conștiință.

Toate ideile vechi sau nouă, ce au trecut când-va pe dinaintea porților sufletului — sensuri — formeză *conștiința* noastră în înțeles larg.

Sunia ideilor clare într'un moment dat formeză *conștiința* noastră în înțeles strîns.

Conștiința consistă dar în acea, că noi aflăm în noi anumite idei și fenomene: cugetări, dorințe ș. a. despre care ne dăm samă.

De óre-ce ideile noastre sunt într'o mișcare continuaă, eșind la ivelă când unele când altele, negreșit că și conștiința noastră se schimbă neîntrerupt.

Dinșă este asemenea unui curs de apă, ale căruia unde sunt ast-fel în mișcare încât acum unele, acum altele, vin la lumina Țilei.

Dacă în ast-fel de *condițiunii normale*: psihice ori fizice vedem ce se întâmplă în conștiință, să vedem ce putem observa și în starea ei *anormală*, ceea ce va constitui tocmai *perturbațiile* ei.

Înțelegem, dar, sub numele de *perturbațiunii ale conștiinței*, toate modificările psihice și fizice, ce se pot observa ca o abatere de la starea normală atât în compoziția reprezentărilor singulare, cât și în legătură și cursul lor chiar.

Perturbațiunile conștiinței sunt de mai multe feluri:

1. *Somnul* cu visurile, *hipnotismul* cu: *letargia*, *cataplexia* și *somnambulismul*, *alienația mintală* cu: *melancolia*, *mania*, *tîmpirea* și *nebunia* în care cazuri conexiunea și cursul reprezentărilor sunt tulburate.

2. *Halucinațiunile* și *iluziunile* în care cazuri sunt numai diviațiuni în reprezentările singulare.

Vom studia pe fie-care perturbațiune în parte atât din punct de vedere psihic, cât mai ales din punct de vedere și fiziologic.

Incepem de-o dată cu *somnul*.

* * *

Omul, când dorme, se deosebește de cel care vegheză prin *absența tuturor acțiunilor conștiente*. Omului adormit îi lipsesc funcțiunile ce le atribuim *cerebrului*.

Atât cerebrul cât și organele subordonate lui au nevoie de repaus; prin urmare organele de percepțiune și de mișcare voluntară nu mai funcționează în timpul somnului. Din contra, alte organe, ce lucrează neîncetat și involuntar ca: inima, plămânii ș. a. își urmăresc funcțiunea lor de la începutul și până la sfârșitul vieții, fie omul conștient sau inconștient.

În stare de somn, individul nu lucrează nimic sufletesce, deci conștiința lui e perturbată.

Sistemul nervos fiind oboşit, organele centrale nu mai pot funcţiona în mod normal, în care caz atenţiunea este diminuată sau suprimată.

Regiunea centrală, prin oboseală, modificându-şi funcţiunea, provocă somnul şi deci şi *organul central al apercipiunii* nu-şi mai continuă funcţiunea regulat.

Aşa dar din punctul de vedere psihic se constată că *atenţiunea* nu mai putând fi când omul e în stare de somn, nici *percipiunea* cât şi *apercepţiunea* nu mai au loc.

În astfel de stare, fiind-că nici o impresiune exterioară de o intensitate moderată nu se mai poate apercipi, cum şi faptul că şi reprezentările aflate deja dispar treptat, conştiinţa este perturbată.

Din punct de vedere fiziologic studiul somnului devine şi mai important. Fiziologii contemporani au căutat să pătrundă mai de aproape tainele somnului, în care timp ne petrecem a $\frac{1}{3}$ parte din viaţa noastră.

Asupra definiţiei somnului s'a scris mult. De la *Aristotel* şi până la *Maria de Manacéine*, care a demonstrat că somnul e repaosul conştiinţei, diferiţi autori au definit în diferite chipuri, toate însă rămase nesuficiente, căci nu se poate defini un lucru a cărei esenţă rămâne necunoscută. Mai potrivit ar fi dicerea lui *Claude Bernard* despre viaţă: „Somnul nu se defineşte, se arată“*.

Comparând omul adormit cu cel deşteptat vom observa că în cazul întâiu respiraţia e mai rară, circulaţia mai încetă, inima bate mai rar, temperatura scade şi trebuie să ne învălim. Digestiunea chiar, după fiziologul Busch, se face mai puţin bine căci necesitatea de a dormi ce cuprinde pe unii oameni după masă provine din faptul că se întâmplă nişte turburări gastrice, aşa că condecia stomahului producând oderivaţie sanguină în viscerile abdominale, aduce o anemie parţială a *crierului* şi prin urmare somn

* Fiziologia somnului de *Gaston Poix*.

influențază și asupra conștiinței.

Nervii motori funcționează în timpul somnului, căci acoperind fața unui individ cu ceva să nu respire, îndată îl va înlătura cu mâna, cum și că unele păseri dorm într'un picior. Asemenea și nervii sensitivi, dovedit prin înțeparea unui om.

Dar și nervii sensoriali vegheză de asemenea, pentru că omul se poate deștepta de un șgomot, lumină, cum și cei secreta-tori cari chiar își sporesc activitatea, precum se dovedesce din iuțela cu care se strică aerul din camerile de culcare nedestul de spațioase.

Față dar cu acesta activitate fiziologică, aforismul: „somnul e frate cu mórtea“ cade.

Teorii asupra somnului sunt multe. Cea mai acreditată e aceea basată pe studiul celulelor nervóse și a raportului precis dintre ele făcut în anii din urmă, așa că Dejerine în *tratatul de anatomie a centrelor nervóse* dice: „De câți-va ani asistăm în materie de anatomie nervósă la o adevărată revoluție; descoperirea colateralelor cilindrului—ax și teoria neurónelor au modificat cu dese-vișire starea cunoștințelor nóstre asupra structurii centrelor nervóse“.

Teoria nouă asupra somnului numită *histologică* constă în aceea că fie-care celulă se compune dintr'un corp celular propriu și din prelungiri ce se lęgă cu alte prelungiri a celulei vecine. Aceste două celule forméză un neuron, iar întreg sistemul nervos e compus din o cantitate considerabilă de neuróne, unele sensitive altele motorice. În stare de veghere influxul nervos, curentul dintre ele, póte să trecă de la una la alta; în stare de somn curentul nu se mai póte transmite. Acésta explică și *visurile*. Când visăm este un număr de neuróne, cari comunică, însă în mod întâmplător nefiind nimic fix în gruparea lor.

Apoi, când deșteptarea e bruscă, contactul se face repede pe când e spontană contactul se stabilește mai încet. Câte odată, când ne dăm jos din pat mai sunt neuróne remase izolate și a-

căstă explică acea somnulență încă, până la deșteptarea noastră întregă.

Din cauza activității fibrelor și celulelor nervoase, cum și a fenomenelor de asimilație și desimilație curentul licvidar se intoxichază cu anumite substanțe chimice amortitoare întocmai ca cele adormitoare: morfina, acidul lactic, așa fel, că din ce în ce crierul lucrază mai încet până când ajunge într'o stare de a nu mai putea continua activitatea; de aceea observăm și următoarele faze ale somnului: somnulența, dormitorea și somnul profund.

Aceste substanțe chimice amortitoare se prefac numai prin somn, întocmai cum și singele roș închis, în roș deschis, prin respirație.

Dacă omul n'ar dormi, ar muri. Kant dice; „Fără speranță și fără somn, omul ar fi cea mai nenorocită ființă pe pământ“.

Experiențele aũ dovedit, că niște câni fără 4, 5 zile de somn au murit. Mai mult aũ trăit fără mâncare. Doi medici americani d. d. Patrik și Gilbert, după 4 zile și 3 nopți fără să dormă, erau expuși la mórte sigură. Chinezii chiar întrebuițau în vécul de mijloc pedépsa cu mórte, ca mijloc de tortură, prin privațiunea forțată a somnului.

Durata somnului atárnă de la gradul de desvoltare a sistemului nervos. Animalele dorm mult. Papuasii și Bosmanii adorm îndată nefind ocupați: ședând, stând pe vine, rezemați de copaci câte 15 și 16 ore din 24. Din contra, ómenii cu activitate cerebrală desvoltată: Goethe, Humboldt, Mirabeau, Schiller, Frederic-cel-Mare dormiau numai câte 2, 3 ore din 24. Napoleon și Kant câte 4—5.

În orî-ce cas, durata somnului diferă la copil, adult și bătrîn. Basat pe explicația acéstă fiziologică, se regulează somnul copilului. Cu cât activitatea cerebrală a copilului cresce pe fie-care zi, cu atâta durata somnului se micșurază. De unde un copil în primele luni dorme și 18 ore, ajunge ca la 8 ani să nu dormă mai mult de 10 ore. Adultul trebuie să dormă 7 ore. Somnul de

5—6 ore e mai vătămător de cât 8 și 9 ore chiar.

Bătrînii aũ somnul variat. Unii pot dormi mult, alții nu. Matematicul Moivre, la 80 ani, dormia 20 ore din 24.

Insomnia are diferite cauze: rea igienă, veghere peste măsură, abuzul băuturilor alcoolice, maladii infecțioase, fibră, malaria, meningită, neurastenie, crierul surmenat ș. a.

Escesul de somn voluntar și spontan aduce pe lângă alte mari rele și un fenomen anormal patologic — *bóla somnului* — endemic observat la popórele din climatele calde, care dese-orí se sfirșește cu mórtea, sub nunele de *narcolepsie*.

Une orí, individul — dintr'o cauză óre-care — e cuprins de un somn ce durează câte-va zile, sau câte-va septămâni chiar. Aceste casurí se numără în domeniul hipnozei.

Atât și din punctul de vedere fiziologic.

* * *

Somnul, privit din orí-ce punct de vedere, e o stare de inconstiință completă.

Sub durata somnului se modifică mișcarea singelui în crier și tocmai această modificare face să reapară *consciința alterată*.

Starea consciinței alterate se manifestă prin fenomenele: *)
1). imaginile aducerei aminte au un caracter de halucinațiuni, 2) din impresiunile externe nu se forméză percepțiuni, ci ilusii, 3) apersepsiunea e în așa stare, că de judecată normală nu mai póte fi vorbă, decí *consciința e perturbată*.

Iată cum somnul e una din cauzele perturbațiunei consiinei.

În alte articole vom vorbi și despre cele-l-alte.

G. Simionescu

Cei mai principalí pedagogí Germaní.

(Urmare)

b). Psihologii și antropologii.

Psihologii și antropologii sunt pedagogí filosofi, cari întemează sciința educațiunei pe cunoscința sufletului și a omului. Acesta e ca teorie; dar în practică, cunoscința sufletului se dobândește prin ob-

*) W. Wundt, citat.

servație, așa că psihologii se găsesc pe acelaș teren cu empiricii: *Observația* este pentru dinșii ca și pentru cei-lalți singurul drum deschis pentru cunoșcerea sufletului.

Herbart (1776-1841) ȃice, cã sufletul este reședință ideilor nãstre, a reprezentațiunilor nãstre. El numesce *spirit* elementul schimbãtor a cãruĩ reședință e sufletul, adicã ideile și sentimentele nãstre.

Eul, sentimentul personalitãței, este o reprezentare și ca atare ea trebuie aședatã în spirit. „Diferite opiniuni. cari ȃic cã sufletul are diverse facultãți este, ȃice el, un mit psihologic“. „A gãndi, a simți, a voi, nu sunt de cãt diversele puteri ale spiritului și raporturile sufletului cu lucrurile“. Ceea ce se chãmã imaginație, memorie, intelligență, sentimente, dorinți, voință, etc. nu sunt de cãt diferitele stãri de activitate spiritualã în raporturile lor între dınsele și cu sufletul.

Fãcând din *suflet* o gramadã de reprezentãri schimbãtore și diverse, simple în forma și raporturile lor, *Herbart* a simplificat considerabil psihologia. *Herbart* și șcãla sa contestã existența obiectivã organicã, adicã a facultãților; dar acãstã șcãlã a apucat pe o cale prea îngustã, neprimind ca adevãrate de cãt ideile, care le cãpãtam, prin simțurile fizice. Acãstã psihologie ne conduce la materialism.

Stoy, partisan psihologiei lui *Herbart*, considerã pedagogia ca o sciință aparte, care primesce tributul tuturor sciinților și aduce profit la tãte. Ea primesce de la *eticã* legile, de la *psihologie* și *teologie* luminã și direcțiune; *jurisprudența* îi dã concursul sãu în acțiunĩ și raporturi sociale; *medicina* o face sã cunoșcã mijlãcele cele mãi avantajãse de a trata fizicul din punctul de vedere al dezvoltãrei omului interior; *politicã* îi deschide calea activitãței. În schimb: pedagogia deschide eticeĩ un cãmp de activitate moralã; psihologiei ea-i procurã chestiunile și soluțiunile problemelor; ea dã sfaturi indispensabile teologiei practice; ea deschide jurisprudenței orizonturi nouã în domeniul civil, aduce medicinei fapte și observații pentru nouã descoperiri; infine ea ajutã politica de a alimenta și îmbogãți isvãrele prosperitãței naționale.

Beneke (1798-1854) în psihologia sa, pleacă de la experiență și observare, iar nu dintr'un principiu, dintr'o ipoteză ca Herbert și partizanii săi. Pentru dînsul sufletul nu este o forță simplă, ci o pluralitate de puteri coordonate, neatîrnînd de fazele fundamentale: nu e numai o imaginație, o inteligență, o voință, etc. ci o înfinitate (mulțime) de imaginații, inteligenți, voinți, etc. „Vedem, dice el, acelaș om înțelegînd ușor un lucru, iar pe altul de loc, făcînd un lucru cu energie, iar pe altul cu moliciune, etc. Cum se pôte explica această, dacă admitem ca e o singură inteligență, o singură voință? Acelaș om născocesc și reține cu o extremă ușurință óre-cari lucruri, dar el uită numele; sau ține fôrte bine minte numele și uită numêrul și a. m. d. n.

Sufletul (acésta e ipotesa lui Beneke), dice el, conține diferite organisme sau sisteme: Unele se rapórtă la organe determinate ca vederea, auzul, gustul și pipăitul; altele se întind asupra corpului întreg și constituiesc *sîmțul vital*; ele se distribuie în diferiții mușchi, pentru a le comunica mișcarea. Când aceste sisteme sunt atinse, escitate de obiectele exterióre, noi primim *sensațiuni*. Când senzațiunea corespunde tăriei puterii sau capacităței sistemului escitat, atunci dă nașterea unei *concepțiuni*. Când escitația e prea slabă ea produce *neplăcere*, când e fôrte puternică atunci aduce *saturație, oboseală*. Saturația și oboseala produc împreună *durerea*. Când se unesc mai multe concepțiuni în virtutea raporturilor lor naturale, rezultă o *noțiune* (ideea de-un singur lucru). Când aceleași concepțiuni se repetă asupra mai multor obiecte, sufletul forméază cea ce se chiamă *idee* (ideea de plantă, animal, de casă, rezultă din noțiunile mai multor plante, animale, case). Ideile împreună constituiesc *spiritul, inteligența*. Când unei idei i se adaugă o nouă observație, sufletul trage o *concluzie*. Suma concluziunilor forméază *raționamentul*.

După această psihologie, educatorul trebuie să plece de la lumea sensibilă, pentru a produce în suflet senzațiuni și din aceste să formeze percepțiuni, apoi noțiuni, idei, raționamente. *Educațiunea*, care se ocupă cu deosebire de cultura sentimentelor și a caracterului (vo-

inŃei) devine după acest sistem, unul și acelaș lucru cu *instrucțiunea* care se ocupă cu impresiunī și ideī ; fiind-că sentimentele, caracterul și ideile, nasc unele din altele. Desvoltarea sufletului fiind identică cu impresiunile, noțiunile, ideile, sentimentele și caracterul, cultura formală a facultăților și cultura substanțială, nu se mai deosebesc unele de altele : cunoșcință și desvoltare, gîndiri și facultăți, sunt identice. Sistemul lui Beneke, face pe om cu totul dependinte, adică atârănînd de lumea exterioră și prin urmare supus unei fatalități ; inima și voința n'au un loc neatârnat și liber și inteligența chiar ea însă-și e despuiată de ideile înăscute, în favórea cărora filosofi spiri-tualiști au scris și vorbit atât de mult.

Gall (1757-1828) doctor celebru și naturalist, a înlăturat psihologia, care considera senzațiunile, noțiunile, ideile, plăcerile, înclinările, pasiunile, ca facultăți primitive și a stabilit că aceste diferite fenomene psihologice, nu sunt de cât manifestări diverse a facultăților fundamentale a *intelectului, sentimentului și voinței*. Asemenea el a stabilit o deosebire rațională între facultate și manifestările sale.

După Gall omul posedă 27 facultăți fundamentale :

- 1). instinctul de reproducere ;
- 2). amorul progenerii ;
- 3). Dragostea, atașamentul ;
- 4). curajul său instinctul de aparare ;
- 5). aplecările la distrugere sau omoruri ;
- 6). viclenia ;
- 7). instinctul de proprietate și aplecarea la tălhărie ;
- 8). orgoliul ;
- 9). vanitatea ;
- 10). prudența ;
- 11). memoria lucrurilor ;
- 12). simțul de localitate ;
- 13). memoria persónelor ;
- 14). memoria verbală ;
- 15). simțul limbajului ;
- 16). simțul raporturilor musicale sau talentul muzicēi ;
- 18). simțul raporturilor numerilor sau talentul matematic ;
- 19). simțul mecanicēi și talentul arhitecturēi ;
- 20). pătrunderea, perspicacitatea ;
- 21). spiritul metafisic ;
- 22). spiritul satiric, mușcător ;
- 23). talentul poetic ;
- 24). buna-voință și sentimentul de dreptate ;
- 25). mimica ;
- 26). sentimentul religios ;
- 27). fermitatea, tăria.

Tóte aceste facultăți reunite în crier, ocupă câte un loc aparte și lipsa, slăbăcinnea sau desvoltarea extraordinară se manifestă prin depresiuni sau prin ridicături la suprafața craniului. De aci numele de *phrenologie* dat sciinței, care consistă în a determina facultățile și înclinațiunile prin esaminarea reliefului

craniului. Gall dice că reședința aplecărilor sunt părțile, laterale și posterioare—inferioare a le capului; reședința sentimentelor părțile superioare; a facultăților intelectuale, fruntea și conturul său.

Pentru a întemeia sistemul său pe baze solide, Gall făcu numeroase voiaje, examină și culese o mulțime de craniuri. De și nu se poate pune la îndoială că forma generală a craniului nu e în relațiune cu talentele, facultățile și pasiunile individului, cu toate acestea nu ne putem mândri că putem determina cu esactitate caracterul, conduita, sentimentele și talentele unui om, după ridicăturile exterioare ale craniului.

De Gall se apropie într-o cât-va *Lavater*. În cartea sa intitulată „*Physiognomonie*” pretinde că determină aplecărilor și facultățile după forma figurei după cum Gall determină după forma craniului. Aci de asemenea sunt trăsături semnificative, dar greutatea e de a distinge și a ști a le da adevărata lor valoare.

Un institutor poate scote orice-cari însemnări din phrenologie și physiognomonie, dar el trebuie să se păzescă de a se basa pe acestea în procedurile sale pedagogice.

Carol Schmidt în cartea sa *despre educațiune*, se arată ca reprezentantul unei școli nonă, a *pedagogiei antropologice*, care consideră omul ca unitatea organică a naturei și spiritului, ca reprezentantul creațiunei, procurând toate gradele de animalitate, de la reptilă până la ființele consciente de D-zeu și de ele înșele, traversând stări diverse și a căror raporturi sunt din ce în ce mai variate și multiple, începând de la viața intro-uterină, pe urmă familia, societatea, umanitatea și schimbând în fine existența terestră contra existenței creatoare, timpul contra eternității.

Omul, după părerea lui Schmidt, se împarte mai întâiu în corp și suflet: unul nu se dezvoltă fără celalalt, dar spiritul este centrul vieții omenești. Ca și corpul, spiritul este un organism, pus în activitate, dezvoltat, modificat de lumea exterioară cu care se asimilază. El cuprinde 3 sisteme fundamentale: *gândirea, voința și sentimentul*. Fie-care sistem este compus din mai multe organe. *Sistemul gândirii* cuprinde organele următoare: 1). *spațiul și timpul* (simțul forme-

lor, mărimii, greutății, distanței, culorilor, numerilor, obiectelor, timpului și faptelor); 2). *diferitele talente*: talentul construcției, ordinei, sunetelor (musica) imitației, repartiției și vorbirei; și al 3). *gândirea propriu zisă* comparația și concluziunile.

Sistemul sentimentelor cuprinde: 1). *sentimentul personal*: fermitatea și amorul propriu; 2). *sentimentul de independență*: aprobarea, prevederea, buna-voință, probitatea, idealismul, încrederea, speranța și sentimentul de D-zeu.

Sistemul voinței cuprinde: 1). *instinctul speciei*: amorul sexual, iubirea copiilor, atașamentul; 2). *trebuința conservării personale*: atașamentul său dragostea de viață, necesitatea hranei, instinctul de luptă, de distrugere, trebuința de a câștiga; 3). *instinctul de sociabilitate*. — Fie-care din aceste sisteme și în fie-care sistem fie-care organ, facultate sau instinct, se dezvoltă când este pus în poziția de a-și apropia și asimila obiectul care-i corespunde în lumea exterioară. Cel d'ntâiu grad de activitate în sistemul gândirii se numește *sensațiune*, în sistemul sentimentului *emoțiune* și în sistemul voinței *instinct*. Măriindu-se progresiv, senzațiunea devine *representare*, pe urmă *imaginație*; emoțiunea devine *sentiment*, pe urmă *entusiasme*; instinctul devine *dorință*, pe urmă *pasiune*. — Activitatea comună a organismului gândirii se numește *inteligență* și produsul său (planta, animalul) sunt gândiri; caracterul comun al tuturor actelor inteligenței formează *reflexiunea*. Activitatea comună a organismului gândirii și a facultăților superioare a sentimentului, se numește *rațiune* și produsul său *idee* (ideea de frumos, de bine, de D-zeu). În fine când ideile predomină instinctele, omul e liber, e moral: el e în armonie cu sine însu-și, cu lumea și cu D-zeu.

Pentru a stabili această armonie, care e scopul educației, trebuie exercitate toate sistemele de o potrivă, fie-care cu obiectele care-i corespund în lume, urmând legile excitației și solidarității între facultăți. Aceste legi sunt pentru *excitație*: repetarea și gradarea intensității; pentru *solidaritate*: că facultățile de acelaș fel se întăresc unele pe altele și că facultățile opuse se slăbesc. În observarea legi-

lor escitației și solidarității sau nesolidarității, dice Carol Schmidt, este cuprinsă știința educației și speranța de a îmbunătăți pe omul rău și de a-l conduce la dreptate și libertate morală.

Acest sistem este frumos și mare, dar omul n'are numai trebuință de a fi dezvoltat, trebuie înainte de toate să-î înălțăm spiritul.

Sistemul lui Schmidt pare a înclina către panteism.

c). Teologii.

Teologii caută fundamentul pedagogiei nu numai în observarea naturii copilului, ci și în principiile lor teologice. Pentru dinșii, adevărul e în *creștinism*, care posedă cheia misterilor naturii și a destinului omenesc și care e singurul mijloc de a conduce pe om. Teologii se împart în catolici și protestanți. Dintre cei d'ntâiu face parte *Dursch* și pentru cei de-al doilea doctorul *Palmer*, luteran.

Dursch (născut la 1800) în scrierea sa intitulată: „*Pedagogie sau știința educațiunii pe terenul credinței catolice*”, demonstrează că în afară de biserica catolică, nu există mântuire și ca în afară de această biserică, nu e posibilă nici o educațiune.

Numai în revelațiune dice el, se găsește cunoștința adevărată și completă despre om; ea singură ne face cunoscut destinul nostru și ea singură, prin urmare, ne poate da adevărata știință a educațiunii. Pedagogia creștină ne face cunoscut starea omului după cădere, necesitatea de mântuire și mijlocele de a-o aduce la destinația sa prin Isus Christos. Umanitatea, ideea de bine și de rău, pe care pedagogia modernă le proclamă ca fiind scopul educațiunii, n'au un înțeles adevărat de cât pe domeniul creștinismului! N'ași avea nimic de obiectat pedagogiei lui *Dursch*, de cât, că n'ași putea ca dînsul să dau unei singure biserici, monopolul unei bune educațiuni.

Doctorul Palmer (născut la 1811) profesor de teologie la Tübingen, în scrierea sa „*Pedagogia evanghelică*» privesce educațiunea din acelaș punct de vedere ca *Dursch*, cu deosebire, că el e luteran. Școla, după dînsul, ține de domeniul bisericii și pedagogia dice că e o ramură a teologiei. Ca și *Dursch*, *Palmer* vede în botez începutul

şi mijlocul adevăratei educaţiunii creştine. Palmer nu dice că în afară de biserica Interană nu e posibilă o educaţiune creştină, dar că şcola trebuie să fie subordonată sau coordonată, în tot cazul pătrunsă de acelaş spirit ca această instituţiune.

Palmer împarte pedagogia sa în 3 părţi: *pedagogia propriu disă, educatorul şi instituţiunile de caritate.*

Pedagogia propriu disă are o parte *ideală* şi una *practică*.

În partea ideală, arată în primul loc că scopul educaţiunei sunt *principiile teologice*. În al doilea loc e *natura copilului*, pe care se însărcină de a-l creşte după principiile antropologice.

În fine, pedagogia ideală mai cuprinde şi un al treilea principiu, şi anume *principiul metodic*, care serveşte ca legătură între cele-alte două, pe care Palmer îl formulază prin cuvîntul *înţelepciune*.

Acastă înţelepciune, de a conduce pe copil la D-zeu este înainte de toate un dar, o graţie, pe care nimic n'o poate înlocui; ea este cunoştinţa voinţei lui D-zeu şi a experienţei lucrurilor din viaţă.

Partea *practică* a educaţiunei, după Palmer, cuprinde:

1). *disciplina amorului*, adică sarcina de a regula viaţa animală a copilului asemenea şi raporturile sale cu părinţii şi ceilalţi membrii ai familiei, cu camaradii, cu biserica, cu societatea şi statul, cu arta şi natura, în fine cu el însu-şi. Mijlocele acestei discipline sunt: vorba, exemplul, recompensele şi pedepsele.

2). *disciplina de adevăr*, adică grija de a-î arăta cel mai bun drum după principii adevărate şi în armonie cu necesităţile sale.

În partea consacrată *educatorului*, Palmer esaminează caracterul vocaţiunei institutorului, calităţile şi cultura acestuia, organizarea şcolii şi ramurile de învăţămînt. Palmer e în contra institutórelor. De puţin timp au început a fi întrebuintate în şcolile publice. Se credea că ele nu pot preda metodic şi că obligaţia de a comanda e contra naturei femeesci. Ceea ce e sigur e că femeea e mai puţin liberă în Germania de cât în Sviţera, Franca şi Anglia şi cu atât mai puţin de cât în Statele-Unite şi că numărul institutórelor în aceste ţări e în proporţie cu gradul de emancipare a femeii. În America unde emanciparea fe-

meei e aproape completă sunt mai multe institutóre de cât institutori.
Instituțiunile de caritate sunt sálile de asil și orfelinatele.

Printre pedagogii germani cari se apropie de principiile lui Palmer sunt: *Harnisch, Zeller, Stern*, directorul școlei normale din Carlsruhe, *Blochmann, Bormann, Thilo*, directorul școlei normale din Prusia, *Voelter*, directorul școlei normale din Vürtemberg, etc.

Pe lângă pedagogii cari i-am enumărat, Germania mai posedă un mare număr de autori celebri, cari fără de a fi educatori propriu diși, merită cu tóte acestea de a fi menționați.

Îi vom împărți în 4 clase: *filosofi, poeți, istorici, ómenș de stat și medici.*

Filosofi

În Germania filosofia s'a ocupat mult de educație.

Kant (1724-1804) a lăsat multe scrieri psihologice din cari au profitat mulți pedagogi, între cari Niemeyer, Schwartz și Stefani.

Fichte (1762-1814) s'a ocupat de educația națională.

Schelling (1775-1854) a înlocuit în psihologie caracterele speciei prin caracterele individului. După părerile lui existența aparține mai mult speciei de cât individului și educațiunea trebuie să desvolte în om ideea de specie. *Vagner* și cu deosebire *Graser* au desvoltat psihologia panteistă a lui Schelling.

Hegel (1770-1831) se perde într'un pontism eteric.

Rosenkranz, Anhalt, Deinhard, Kapp, Thaulov au dat diferite desvoltări pedagogiei lui Hegel.

Schleiermacher (1768-1834) dice că școla care e însărcinată de a dirija desvoltarea societăței, nu trebuie să se ocupe de cât de întere comune tuturor.

Poeți

Poeții au adus un material prețios educației.

Lessing a arătat importanța limbei germane, științelor, artelor și obiceiurilor.

Schiller a înălțat vocațiunea femeii și a răspândit gustul pentru frumos și libertate.

Herder a arborat drapelul umanității pe câmpul educațiunii. Noi suntem mai întâiu oameni, dice el, înainte de a fi profesioniști.

În fine *Jean-Paul Richter* a idealizat educațiunea în scrierea sa intitulată : „*Levana*“

Istoricii

Germania a avut mai mulți istorici ai pedagogiei.

Principalii sunt. *Cramer*, care a scris istoria popoarelor vechi; apoi *C. de Raumer*, *C. Schmidt*, *Schwartz*, *Niemayer* și *Ludwig*.

Oamenii de stat și medici

Doi oameni de stat: *Zachariae* și *Jul. de Soden* au publicat : cel dintâiu „*Educațiunea genului uman*“ și al doilea „*Educația națională*“.

Printre doctorii cari au scris asupra pedagogiei, din punct de vedere sanitar și higienic, cităm : *Heinroth*, *Krauss*, *Müller* și prelatul *Kapff*.

Elena Manoliu

Institutore,

Proverburile locuțiunii proverbiale și fel de fel de idiotisme cu explicațiuni necesare

A.

I. Ac.

1. *Ș'a găsit ac de cojoc*, se dice de acel, care umblând cu încurcături, suferă prin el însuși.

2. *Caută acul în carul cu fân*, se dice când cine-va se necăjește a căuta un lucru prea mic în un loc prea mare, nepuțându-se limita locul pe unde s'a perdut.

3. *Par'că calcă pe ace*, se ȳice de acel, care merge incet și cu chitelă neașteptată, care e incet la trebă.

II. Adăpare

4. *Se scie, de unde s'adapă*, se ȳice de acel, pe care-l cunoscă în apucăturile lui (mai cu sēmă rele); sau de acel, pe care-l cunoscă, de cine depinde și cu cine se pune la cale.

III. Adânc.

5. *Adânc la minte*, se ȳice de acel, care e f. priceput.

IV. Agachi

6. *Inghite Agachi*, se ȳice, când trebuie, să sufere și să tacă neputând face nimica.

V. Aghésma

7. *Vrei, nu vrei, be Grigore, aghésma*, se ȳice de cine-va când trebuie, se primescă ceva, fără să vree și fără să pótă face alt-fel.

VI. Aguridă.

8. *Cu răbdare și tăcere se face agurida miere*, se ȳice, când trebuie, să aiba cine-va mai multă răbdare ca de ordinar și mai mult să tacă în o afacere, de unde apoi va vedea și rēul dispărēnd și binele sosind.

VII. Alegere.

9. *A ales pân'a cules*, se ȳice de acela, care mult alege un lucru și la urmă se căpătuesce, tocmai cu ce e mai rēu.

IIIV. Alfa

10. *Alfa și omega*, se ȳice de acela, care e totul în o afacere, în o localitate, care e cel întâiū și pe urmă și nimeni nu e afară de el mai cu putere.

IX. Aman

11. *A ajuns la aman*, se dice de acela, care a ajuns în o proustă și disperată stare.

X. Amar

12. *Cine n'a gustat amarul, nu scie, ce e zăharul*, se dice aceluia, care are mult bine și tot e nemulțămît și nu crede pe altul la necaz, până când dând peste vr'un necaz și el pomenesce starea cea dintâi; sau se dice de acela, care nesuferind nicî-odată așa tare nu cunósce cât póte binele, în care se află.

XI. Ambițiune

13. *Ambițiunea îmbată ca și vinul, sau îmbată mai mult de cât vinul*, se dice în discuție celui prea ambițios, când se cam urluesce în vorbă.

XII. Ametire

14. *A ametit'o numai*, se dice d. e. unui școlar, care n'a cetit lecțiunea cât trebuie pentru a sci bine.

XIII. Amédă

15. *A trecut sórcle de a-médă, îi la achindiș*, se dice, când cine-va se întârđie; asemenea de cel bătrîn și neputincios.

XIV. Amijire

16. *A amijit o lécă*, se dice aceluia, care n'a dormit mai de loc, ci abia a ațichit, cum se mai dice (luată de la jocul *de-a-mijorca*).

XV. Ancuță

17. *Sărăcuță mam' Ancuță, porumbaci copii mai faci*, se dice în glumă femeii, care are mai ales copii ócheși și frumusei, dîcîndu-se și *țărăncuță* în loc de săracuță, cum și *sărăncuță*.

XV. An

18. *Sciu de câți ani ești*, se dice omului, pe care l'ai aflat și-l șcii în privința apucăturilor lui rele în ceva.

Tg.-Nemțu, în 30 Ianuarie 1898.

(Va urma)

G. A. Cosmovici

O părere asupra „Viitorului copiilor noștri”

Subiectul tratat de d-nul *G. Simionescu* în „Revista corpului didactic din Piatra-Nemțu” asupra „*Viitorului copiilor noștri*” este venit tocmai la timp, și această cestiune ar trebui să preocupe pe toți aceia, cari se ocupă cât de puțin cu educația și instrucția copiilor noștri.

Da! ce viitor vor avea copii noștri?

Iată o întrebare, la care e foarte greu de găsit răspunsul; e greu din toate punctele de vedere.

Față cu invitațiunea făcută de d-nul *G. Simionescu* la urma aceluï articol, mă încumēt a-mi da și eu o părere, fără nici o pretențiune, ci numai din dorința de a putea contribui cu ceva la înălțarea și prosperarea nēmului Românesc.

Nu mă voi atinge întru nimic de viitorul băeților de ađi cu toate că ei vor deveni soții fetelor de mâne. Vreaū să ating numai nișel cestiunea în ce privește viitorul fetelor, așa după cum este expusă în menționatul articol, în care d-nul *G. Simionescu* arată după germanul *Vild-Queisner* categoriile de profesiuni, spre cari ar putea fi crescută o fată.

Las la o parte acele categorii de profesiuni ce se referă la clasa comercială, publică, savantă, artistică și artistico-industrială căci aceste profesiuni deja sunt ocupate de fetele nōstre, și eu

cred că cu tot atâta abilitate și pricepere, ca și de fetele streine aici precum și în țările lor respective.

Femeia Română a dat probe evidente de atâtea ori, că poate fi aplicată la or-ce și poate învăța cât de mult, căci inteligența o călăuzește în toate.

Cea mai importantă categorie de profesiuni este cea domestică, pentru-că acea lasă pe femeie să rămână femeie.

Dar dacă vom analiza nițel punctele acelei categorii expuse în menționatul articol, iată peste ce dăm :

Dintre fetele noastre poate să fi dame de companie? Acesta e cu greu.—Chiar dacă fată și posedă știința necesară de a putea fi ca atare, nu o face ; și nici nu e cerută.

La noi în țară, damele de companie sunt streine (și sunt preferate).

Tot așa și ca guvernante.

Económe sau intendente, sunt deja la noi. Ba de acestea în curînd vom avea chiar și perfecționate, grație nimeritei dispozițiuni luată de Onor. Minister al Cultelor și Instrucțiunei publice.

Pedagóge în grădini de copii se forméază atât pe la diferitele instituțiuni particulare de natura acesta, cât și mai cu sémăle poate furnisa „Asilul Elena Dómna“ din București.

Îngrijitoare de bolnavi, iarăși avem.

N'avem însă dintre fetele noastre îngrijitoare de copii, primele educatrice pentru copii mici, așa numitele *bone*.

Iată o carieră pentru care ar trebui să se pregătéască dacă nu toate, dar multe dintre fetele noastre. Ba ași cuteza să dic, că chiar toate, de s'ar devota ele orî-cărei alte profesiuni.

Să mă esplic :

Femeia să rămână femeie!

Dacă nu toate devin soții și mame, toate însă trebuie se învețe a ști iubi și îngriji planta umană.

Clasa capitalistă, care are îngrijitoare la copii de îndată ce aceștia aũ încetat de a mai fi sugători, face sacrificiul bănesc pentru acesta; și ei cred că e destul cu atâta.

La noi în țară de obicei primele îngrijitoare (honele) cele mai multe sunt streine, din țeri streine.

Și tocmai de aceea sunt luate mai mult, pentru ca copii de mici să învețe limbă streine. Nu ȳic cã e rãu, din contra, e o procedare fãrte bunã, pentru-cã cunoștința limbelor streine li-e trebuincioșã cãnd vor fi mari.

Starea civilã și moralã a acestor îngrijitoare însã nu este cercetată și controlată mai de loc.

Cui încredințãm noi copii noștri? Ce li-se va întipãri în frageda lor minte? Despre ce vor aȳdi ei povestindu-li-se? Ce apucãturi vor lua ei de la aceste streine de nem și de țarã?

Sãrmanul copil, de mititel încã este constrins sã audã tot despre lucruri, pe cari el nu le pãte înțelega, nu le pãte vedea; va ajunge sã iubeascã și sã se încãnte de vitejiile și tot felul de isprãvi ale Nemților sau Francezilor mai mult de cãt de ale nemului sãu. Și atunci el doreșce sã vadã cãt de curind acele lucruri și locuri, cu cari în fantasia lui trãeșce.

Ce milã trebuie sã ne cuprindã de acãstã stare a copilașului român!

Cum am mai ȳis, nu sunt contra faptului, ca copilului de mic sã învețe limbã streine. E constatat, cã copilul în frageda virstã învațã ușor ori-ce și prin urmare și limbã streine. Iar acãstã nu pãte fi o causã ca el sã-și uite limba sa maternã. *N'o uitã nici-odatã.*

Cea ce ar fi bine însã și de rocomandat, e ca copilului român încã de mic sã i-se vorbeascã — deși în limbã streinã — numai de țarã și nemul sãu.

Sã i-se vorbeascã și povesteascã în nemțeste și franțuzește istoriãre cu subiect și formã romãnescã.

Acãsta o doresc eũ și ar trebui sã o doreascã ori ce femeie romãnã.

Tocmai acesta este argumentul ȳiselor mele, cã fetele noastre ar trebui sã primeascã noțiuni solide în privința îngrijirei și

educațiunei copilului până la vîrsta de 7 ani, când începe instrucțiunea.

Dar pentru acêsta trebuiesc pregătite fetele nòstre.

Una din cele mai frumòse și —pot dice— mai sfînte meniri ale femeiei, e sã știe iubi și îngriji plapînda sîntă, bărbatul și femeia de mîne.

A ști îngriji copii mici, a-le ști desvolta atît corpul cît și mintea, iatã e trebue sã știe tóte fetele nòstre.

Pentru-cã fetele române nu știu limbă streine atît de bine ca sã pótã fi admisibile ca bone, și iar, pentru-cã ele chiar dacã știu nu primesc cu plăcere acêsta nobilă profesiune, considerând ca un cẽ înjositor de a se ocupa cu îngrijirea și educația copiilor în casă streinã, suntem siliți ca încã mult timp sã încredințãm streinelor prima educație a copiilor nòștri.

Acêsta s'ar pãrea cã e o piedicã, e un obstacol în mersul progresiv cultural-național al copiilor nòștri. Cu tóte acestea existã un leac. Iatã-l:

Sã preferim—în lipsã—a angaja spre acest scop fete streine de nẽm, nu însã și de țarã. Acestea vor vorbi cu copii franțuzește sau nemțeste, dar le vor vorbi de lucruri de aici, de tot cea ce se aflã în România, necunoscẽnd altã țarã și alte obiceiuri, cele mai multe fiind nãscute aici. Ast-fel copilul cu inimã și cu mintea va rãmâne acasã, își va iubi mai mult nẽmul, cãci li se povestește de niște fete cari de și streine de nẽm, iubesc țara nòstrã, ne avẽnd nici interes, nici dragoste de alta.

Și apoi sã sperãm, cã o fericitã întîmplare va face, ca și fetelor nòstre va începe a le place sã fie bone la copiii nẽmului lor.

Tocmai greũ nu le-ar fi, cãci fiind școli streine destule la noi în țarã pot învăța cu ușurință limbile cerute streine, ca apoi și ele la rîndul ldr sã învețe pe copilașii români sã vorbeascã în limba nemțescã sau franțuzescã.

Felul acesta de ocupațiune îl doresc eu mai cu seamă acelor fete lipsite de mijloce materiale, cari pentru 15 lei lunar lucrăză pe la croitorii mărginași des de dimineață până noptea târziu, fără să profite mai nimica, trăind în cea mai neagră miserie și martore la tot felul de viciorii și destrăbălări, iar în cele din urmă ele singure ducând o viață destul de destrăbălată.

Fetele din această clasă—care de alt-fel e destul de numărósă—ar trebui să ne preocupe foarte mult; și ar trebui întrebuințate toate mijlocele posibile de a le face să înțelegă, că cu mult mai onorabil este să fii adăpostit la o familie onorabilă, unde ți-se încredințază inima și mintea micului copilăș, de cât să privești în o depărtare mai frumos visată póte, dar cu atât mai înșelătoare.

Luisa I. Neamțu

Directóra „școlii mixte de copii“ din București.

Influența curajului și a fricei asupra inteligenței, voinței precum și asupra caracterului.

I. Curajul și frica sau încrederea în forțele noastre ne face sau a învinge, sau a fugi de o primejdie, care nu póte fi înlăturată; privind'o, sau cu sînge rece, sau cu grijă.

Curajul sau frica atárnă póte, nu atâta de la puterea și slăbăciunea mușchilor; ci de la funcționarea regulată sau neregulată a vescurilor și de la felul cum ele resistă diferitelor exitațiuni. Aceste organe vitale sunt mai mult sau mai puțin resistibile, delicate sau impresionabile; curajul și frica nu le influințază în acelaș chip la diferiți ómenii. Ast-fel vorbele lui Montaigne nu-s adevărate de cât până la un punct óre care: „Frica extremă și extremul curaj deopotrivă tulbură și slăbesc abdomenul“ de aici se vede rolul predominant al reacțiunei viscerilor relativ la funcțiunile superióre ale crierilor.

„Frica, dice Fére câte odată are efecte locale contra cărora in-

dividul p \acute{o} te lucra \acute{i} ntru c \acute{a} t-va; Mareșalul de Luxemburg \acute{i} n timpul b \acute{a} t \acute{a} liilor era cuprins de friguri și colici“.

„ \acute{i} n acele momente, \acute{d} icea el, l \acute{a} sam corpului meu t \acute{o} ta libertatea p \acute{a} str \acute{a} ndu-m \acute{i} t \acute{o} t \acute{a} energia pentru spirit“.

II. Acum s \acute{a} studiem curajul și frica fa \acute{c} ă cu sentimentele sociale și antisociale și pe urm \acute{a} cu diferitele forme de amor propriu.

Curajul ca și frica pare a se uni tot at \acute{a} t de bine cu buna vo \acute{i} nt \acute{a} ca și cu r \acute{e} ua vo \acute{i} nt \acute{a} . Curajul servește la conservarea personal \acute{a} și frica contribuiesce la ac \acute{e} sta, \acute{i} ns \acute{a} pe alt \acute{a} cale.

Lașitatea are arip \acute{i} ca s \acute{a} fug \acute{a} de primejdie, șiretlicul \acute{i} ns \acute{a} pentru a \acute{i} nconjura și una și alta sunt cunoscute, at \acute{a} t de \acute{o} menii bine voitori, c \acute{a} t și de cei reu voitori. Mai mult \acute{i} nc \acute{a} , lașul \acute{i} și datoresce energia sa, iubire de sine, buna vo \acute{i} nt \acute{a} asemenea, tandreța produc adesa la pers \acute{o} nele timide și slabe un devotament, care ne pune \acute{i} n mirare; ac \acute{e} sta \acute{i} ns \acute{a} nu este de c \acute{a} t efectul unei suriscitațiunii nerv \acute{o} se extraordinare și nici de cum curaj. Acest fel de devotament este f \acute{o} rte rar la copii care din natura lor, nu sunt curagioși și chiar dac \acute{a} sunt, pentru prea puțin timp ca și la feme \acute{i} , la care afecțiunea și impulsul nervos țin loc de vitejie.

De aici rezult \acute{a} acelaș lucru, c \acute{a} curajul este o dispozițiune emoțional \acute{a} și intelectual \acute{a} de un gen special, un fel de iritație \acute{i} n acelaș timp expansiv \acute{a} și continu \acute{a} , care nu se re \acute{i} noesce și nu se prelungesce de c \acute{a} t ajutat \acute{a} de o vo \acute{i} nt \acute{a} energic \acute{a} .

La pers \acute{o} nele slabe, timide și nehot \acute{i} r \acute{i} te, buna vo \acute{i} nt \acute{a} și mila se opresc adese or \acute{i} la veleit \acute{a} ți de eroism sau de paciență; trebuind s \acute{a} pl \acute{a} t \acute{e} sc \acute{a} cu pers \acute{o} na lor chiar un lucru \acute{o} re care, de și știu mai \acute{i} na \acute{i} nte c \acute{a} vor fi \acute{i} nvinși. C \acute{a} te odat \acute{a} g \acute{a} s \acute{i} m \acute{i} ntr' \acute{i} nșii un curaj provenind din o ard \acute{o} re febril \acute{a} . Poltroni \acute{i} fricoși, capabili de frumoșe p \acute{o} rniri, \acute{i} ns \acute{a} av \acute{e} nd conștiința incapacit \acute{a} ței lor morale de care nu se pot vindeca, caut \acute{a} ca s' \acute{o} mascheze prin mic \acute{i} servicii și atențiunii delicate; totuși au nevoe de o mare dos \acute{a} de bun \acute{a} tate natural \acute{a} , pentru a nu fi atinși de egoismul nep \acute{a} s \acute{a} tor, care i-ar face s \acute{a} se scob \acute{o} re p \acute{a} n \acute{a} la lașitate. Frica este unul din stimulentele cele mai puternice pentru

egoism. Dacă sentimentul altruist nu p^ote forma un curaj perfect și durabil, apoi curajul natural să sfârșească într^u cât-va, când e sentimentul conservăției personale, el se înt^orce spre apărarea și protecția altora. T^ote sentimentele nobile, care sunt apanajul natur^ei umane, vin în ajutorul s^eu, fie grație pasiunilor afective, care-l surescit^ez., fie grație mișcărilor de amor propriu, care-l exalt^ez^ă sau a bunelor exemple, care-l form^ez^ă un bun obicei^u, sau cu alte cuvinte o art^ă, o schiță; curajul este un lucru eninamente social. Ac^estă fibră gener^osă mai mult de cât frica, comunecându-se altora își măresce puterea. Increderea, care este unul din elementele lui esențiale, este în acelaș timp și virtutea lui prin eselență, după cum ar țice Espinas. Omenii mult mai mult de cât animalele trag din asociația lor sentimental^ă unei puterⁱ, care le inspir^ă o îndrăsnel^ă de necređut.

Tot aceea ce întovărășește curajul cu sentimentul uman, îl inobil^ez^ă și-l înalță. Adev^eratului ero^u îi place mai mult generositatea umană, care temper^ez^ă bărbaria luptelor primitive. Nu este un curaj mai mare de cât acela, care știe să se învingă ertând. Noi înșine în inima n^ostră ertăm pe Octavian în favoarea lui August, cu t^ote că în clemența sa găsim o sumă de subterfugii politice.

Din nenorocire însă, cu tot progresul civilizației, generositatea este f^orte rară încă în societatea n^ostră. Adesa orⁱ chiar curajul se unesce cu o cruđime așa de josnică, încât merită să fie tacsată cu numele de lașitate.

Sunt mulți care pe de o parte nu s'ar da în lături de la nici o primejdie dar pe de altă parte nu se sfiesc de a face un abuz de puterea lor, față de cei slabⁱ și chiar de a trece peste t^ote măsurile permise; exemple de asemenea natură găsim de ajuns în viața lui Cezar.

Omenii de asemenea natură sdrobesc orⁱ ce fință, carc-i sup^eră, precum și pe acci de a căror resbunare nu se tem: schinjuiesc un animal pentru un r^eu care nu l'a făcut, își bat servitorii, copii, mamă, s'a țis chiar că sunt în stare a se resbuna până și pe o fl^ore. Adese orⁱ copiii comit ast-fel de acte dictate mai mult de ignoranță, de cât de cruđime, acte pe care le-am numi crude și josnice, dacă ar fi comise de un adult.

Ceea ce este o mângâere pentru timpurile noastre e că asta-și aseminea tipuri se întâlnesc numai în mod excepțional printre curagioși; din contra îi vedem trimițând pe altul la locul său, când primejdia este eminentă și evitându-l alt-fel prin fugă și tradare. Ast-fel sunt aceia care pe câmpul de luptă,ucid indiviții și protanéză morții. Avis acelora care pretind a da lecții de curaj ómenilor, prin spectacolul animalelor spinticate și torturate în arenă. Acésta sensibilitate pe care Montaigne o numesce femenină, aparțin naturilor impulsive și de o nervositate apropiată selbaticilor și gata a trece de la ris la lacrimi, precum și de la lipsa de curaj în momentele decisive. Ast-fel fu cazul Bonaparte la 18 Brumar.

Să scie că curajul său era de ordinar la înălțimea geniului și ambițiunei lui și adesa ori întovărășită de o rigóre reu înțelėsă, care îl făcea ca la nevoie să nu se dee în lături chiar înaintea crimelor celor mai inutile, ferindu-se ast-fel de o primejdiósă milă, sau de acea sensibilitate nervósă, care adese ori îl făcea să-și se umple ochii de lacrimi. Îi era frică de emoțiuni care pentru moment, îl scotea din starea sa normală de a fi cel mai egoist dintre ómenii.

III. Amorul propriu precum și sentimentele altruiste ori cât de dezvoltate ar fi, ajută mult, însă nu produce curajul, al cărui factor esențial și indispensabil este energia voinței. Aspectul numai al curajului este unul din cele mai puternice stimulente: vedând numai un regiment defilând în sunetul muziceii, simțim în noi mișcând fibra eroică căci orgoliul și mândria în general dă curajului un aliment mai sigur, de cât acel pe care îl dă vanitatea. Mândria ține să se arăte ceea ce este, orgoliul ceea ce vrea să fie, pe când vanitatea se mulțămesc cu a părea numai că este ceva. Curajul ostentativ este totdeauna suspect. Omul, care nu-și curajos, de cât când este vedut de cine-va, se asemănă cu acei copii care lucréză, sau se fac că lucréză numai atât timp cât dascálul îi privesce. Acest curaj și-ar avea prețul lui póte, dacá ar fi real; să nu ne încredem însă în el, căci e ca virtutea acelor ómenii pe care numai respectul uman singur îi împedică de a fura sau a calomnia; să le luăm însă galeria acestor

omeni buni și dint: înșii nu va rămânea de cât umbra.

„Îmi aduc aminte, povestesc un general englez, de un ofițer de această categorie, pe care adese ori l'am vădut purtându-se de minune în foc. Ba era chiar vesel în mijlocul primejdiei ale războiului însă numai atunci când avea spectatori. Iată că într'o noapte el fu trimis la un asalt din cele mai primejdioase. Asaltul nu reuși și încercarea pierderii din cele mai grele.

Despre ofițerul în chestiune, ni se spuse, că a rămas mort pe câmpul de luptă. La ridicarea cadavrelor mă dusei să asist la înmormântări și acolo întâlnii pe ofițerul nostru bun teler. El îmi povesti vesel că mulțumită întunecimei a putut să scape de dușmani și să vie în lagăr. După câții va ani tocmai am aflat adevărul asupra căruia nu putea exista nici o îndoială. Militarul meu își lăsase frumușel omenii săi singuri și el se adăpostise într'un desis, ceea ce însemneză că era unul din cei bravi, care au nevoie de svon și de public, pentru a se scote în relief. Ofițerul despre care ne vorbeste generalul în chestiune avea de sigur mult mai multă vanitate de cât mândrie și cu deosebire energie. Lipsind acest resort interior, ne întrebăm cum va fi în stare să lupte contra pasiunilor, omul de asemenea natură, mai ales atunci, când nu va avea alți martori de cât conștiința sa?

Mândria, afecțiunea, încrederea pot da câte o dată chiar și copiilor puterea de a îndura suferinți, pe care omenii cei mai bravi n'ar fi în stare să le îndure,

Vanitatea susținută de acest mobil pôte și ea ceva, singură însă nici odată. Chiar orgoliul are nevoie de concursul altui stimulent mai important pentru a produce curaj. Acești trei agenți reuniți, în primul rang orgoliul și mândria ș'apoi vanitatea pot sugera pacientă singe rece, precum și curajul militar, însă mai tot deauna una din aceste trei forme de energie virilă, va fi mai accentuată de cât cele alte. Amorul propriu nu pôte face eroi fără reson și voință. Să enumerăm câte-va din raporturile cele mai evidente, între curaj și voință cu trăsăturile intelectuale ale caracterului.

Frica atrage atențiunea asupra unei primejdii care ast-fel ar trece

nebagată în samă, însă tulbură judecata și ridică spiritului facultatea de a privi acésta primejdie cu tot singele rece trebuitor. Omul fricos vede primejdia unde nu-i sau nu scie să se opréscă asupra adevăratelor mijlóce prin care ar putea-o respinge.

Frica este în genere pe atât de defavorabilă atențiunei pe cât este de contrariu curajului. Puțină prevedere și puțină impresionabilitate adese ori se pot combina într'un mod favorabil la omul nu tocmai curagios; însă o prea mare impresionabilitate produce adese ori efectul contrar. O slabă impresionabilitate póte produce curajul nepasării cu deosebire când este întovărășită de acea curiositate banală care ține loc de imaginațiune la ómenii greoi.

(Va urma)

Maria A. Ionescu
Institutóre

Treptele Formale*).

și

Importanța lor în învățămînt

Învățătorul ca să predea o lecțiune la micii seî copii și tot odată ca ea să fie înțelésă mai bine și să-și păstreze întregri-tatea până la sfîrșit, se va servi de niște schițe mici în ordinea lor succesivă, avênd proprietatea ca fie care din ele să cuprindă o parte a lecțiunei. Aceste divisiuni sunt cunoscute în pedagogie, sub numele de „Trepte Formale“—iar la Francezi „Grade de învățămînt“.

Aplecate la cursul primar rural mai ales, fie la ori ce lecțiune de ori ce natură sau materie, face pe copil — după cum am spus mai sus, — de a înțelege pãrticică cu pãrticică din lecțiunea ce i-să predă, mai cu ușurință de cât atunci, când propunătorul sau învățătorul va proceda după un alt metod pedagogic.

După notele explicative ale d-lui Gh. Ghibănescu.

Marele pedagog German *Herbart* și în urmă *Dr. Rein* discipolul seu, au căutat prin toate căile de a restabili o legătură logică, dintr'o treptă la alta și au ținut: „*Bun va fi dascălul, care va trece de la o treptă formală la alta fără a fi simțit; dar legătura să fie aceea în tot timpul predării*“.

Nu mă voi ocupa de cât cu „*Treptele Formale*“, împrumutate de noi de la pedagogul-german *Dr. Rein* care a dezvoltat și clarificat pe acele a lui *Herbart*:

Claritatea, Asocierea, Sistematisarea și Metoda sub numele de: „*Trepte Herbartiene*“, ce nu ne preocupă pe noi acum, și să vedem rolul ce-l jocă fie care din ele într'o lecțiune și în ce mod ajută pe copii la percepere.

Treptele formale a lui *Rein* sunt: *Țelul, Pregătirea, Predarea, Asocierea, Generalizarea și Aplicarea*.

Invățătorul intrând în clas își va anunța obiectul la care vrea să predea, așa fel ca copilul acum după anunțarea subiectului, este satisfăcut întru cât-va, căci nu se mai gândește la alt obiect la care credea că va învăța, ci numai la unul singur anunțat, așa: *Vom face lecție la Istorie. Și acesta este Țelul*.

Acum fiind dat „*Țelul*“ se va face „*Pregătirea*“ care constă în a aduna cunoștințe pregătitoare vechi, pentru apercerea altor cunoștințe nouă. Și aceste cunoștințe trebuitoare se vor aduna, cu mai multă înlesnire prin întrebări, așa fel ca copilul să-și aducă aminte mai ușor. Făcută pregătirea bine, îndată vom putea anunța precis subiectul lecțiunei, care nu-i alt-ceva de cât repetarea țelului și resumarea pregătirei: „*Ce am ținut dar, că vom face adică? Și anume despre ce?*“

Predarea. O lecție nu să predă de cât prin citire sau povestire, vorbind și desemnând, vorbind și arătând și prin experiență. Predarea unei lecțiuni va depinde de la natura fie-cărui copil, de la etatea lui și în fine de la materialul apercător ce-l posedă. Lecțiunea va fi spusă copiilor în totă libertatea, pe calea sintetică sau generică, care pleacă de la simplu la compus, ca cu

chipul acesta copii să mērgă treptat de la concret la abstract. Se face să suposăm cazul, o lecțiune de geografie. Aici învățătorul va pleca tocmai de la descrierea clasei, a satului, a comunei, a plășei, județului și așa mai departe. Cu metoda această dăm copiilor o totalitate de lucruri reale. Limbajul explicației să fie ușor, fără multe neologisme de cât terminii științifici. Vorba învățătorului să fie cum ȳice țēranul „de lipit la inimă” —, blândă iar nu aspră, ceia ce-ar face ca copilul să se tēmă și așa nu mai urmēză în școlă. Tot aici să mai cere învățătorului de aduna casuri analóge, cand e trebuință și unde să potrivesce ca d. exemplu la religie: *Vinderea lui Iosif de frații sei și vinderea lui Isus de discipolul seu Iuda*, sau cum e la științe-naturale de osebirea dintre: *in și cānepă*.

Să trecem la o altă trēptă formală numită *Asociarea*. Invățătorul la procedarea unei lecțiuni și mai ales la aritmetică sau gramatică, va fi nevoit să dea exemple pentru ca lecțiunea să fie mai bine înțelēsă. Dând singur exemplele la început, învățătorul mai târđiu se va asocia cu clasa întregă, la aceste exerciții scoțind o sumă de caractere particulare pe lângă cele generale; căci cu cât regula va fi mai abstractă pentru copil, va trebui exemple mai multe, alese așa fel, ca părțile comune să se cunóscă mai bine, și dintr'un tot de exemple comune să scótă unul singur cu un singur înțeles la tóte cele vorbito.

Generalisarea. Copilul avēnd dinainte pe tablă un noian de numere la aritmetică, sau o sumă de propozițiuni la gramatică va perde de la un timp șirul sau chiar înțelesul din pricina atător vorbe audite; de aceia e util ca învățătorul se repete cele spuse, cele scrise, bine înțeles într'o măsură mai mică, spre a limpedi mintea, de a sistematiza cunoștințele. Când din o lecțiune s'a scos mai multe noțiuni, e bine ca ele să fie comparate ca să se scótă o singură noțiune superióră tuturor celor-lalte. Tot în așa măsură va fi și cu restabilirea regulilor extrase din exerciții la aritmetică sau gramatică și cu legile la st. naturale.

Tot așa se vor face cu resumatele din istorie, sau cu perceptele morale la religie. In fine ultima treptă formală este *Aplicarea*. Ce avantaje are această treptă? — Ori și cât de clare ar fi cunoștințele, definițiunile, regulele scóse, tot nu ar ajuta așa mult pe copii, dacă nu sunt aplicate; căci reesă de la sine că o regulă scósă într'o măsură de abstracțiune, nu va dura de cât fórte puțin în mintea copilului ne fiind puse în practică. Și va dice învățătorul: „Ei, băeți, am învățat noi la gramatică despre adverb, dar ia să vedem în ecsercițiul X pagina Y cine le-ar putea scóte?—„Ia încercă.“

Și numai atunci învățătorul va produce róde bune, cind copilul singur va căuta de a afla cele spuse de dascălul său. In aplicare, raționamentul este deductiv și aplicarea e atracțiunea copilului. Cu cât îl vom lasa pe dînsul să aplice, cu atât va ști mai mult. Căci după ce am capetat o cunoștința nouă din câte-va exemple, ne scoborim la regulă, percept moral sau o lege, pentru a întipări acea regulă mai bine cît și pentru încredințare că este un adevăr.

Treptele formale corespund mersului spiritului nostru de la concret la abstract, scóse din natura noastră psihică. Odată un învățător deprins cu aceste trepte formale, va vedea ce ușor îi va fi la predarea unei lecțiuni și cu greu va proceda după un alt metod. Ele nu să aplică la repetiție, căci cunoștințele sunt cunoscute, ci numai atunci când să învață un lucru nou când copilul va capeta cunoștințe cu totul nouă.

Vedem deci, ce avantaj au aceste trepte în învățămînt și ce înriurire au pentru copil în interesul de a-l deprinde, de a-l învăța și de a se folosi de cele învățate.

Const. Baltă

Clasa IV-a Șcôla Normală „Vasile Lupu“ Iași.

V A R I E T A Ț I

Voltaire și Rousseau regasiți. Locul înmormintărei acestor doi scriitori ai secolului al 18-lea a fost mult timp contestat. Se afirmă chiar, că cadavrele lor au fost prefăcute în cenușă în timpul restaurațiunii și aruncate în vânt.

Nu de mult timp, o comisiune, însoțită de multe notabilități parisiene, s'a dus la Pantheon să cerceteze secriile celor doi filosofi.

Desfăcându-se secriul, în care se presupunea Voltaire, se constată un schelet de mărime mijlocie cu ósele în neregulă, ceea ce probază că cadavrul a mai fost deranjat.

Berthelot, Charles și Luis Mond au măsurat craniul, temurul, tebia, humerul și ósele piciórelor și brațelor. Apoi cavitatea craniană găsind 13 cm. transversal și 16 cm. antero-posterior.

S'a stăbilit după minuțioase cercetări identitatea lui Voltaire, acelaia ce a compus „*Henriada*“.

Nu departe un alt secriu de lemn, înlăuntru căruia se găsea alte două de plumb, având pe cel exterior inscripția:

Hic jacent ossa Iohanni Iacobi Rousseau

Ci-gît Rousseau

Anno 1778.

Rîdicându-se capacul, apare scheletul lui Rousseau în stare de odihnă, de somn, în adevăr că amicul naturei dórme somnul din urmă.

Craniul enorm cu aspect galbui având în regiunea tîmplelor ciți-va peri puțin colorați. Era intact, fără nici o perforațiune cu 14 cm. transversal și 17 cm. antero-posterior. Aici a residat crierul ce-a născocit „*Contractul social*“.

Resultă, dar, contrar afirmațiunilor anterióre, că osemintele lui Voltaire au fost aduse la Pantheon, că a lui Rousseau n'au fost la Ermenonville, că nu e adevărat că Rousseau s'a omorît cu un glonț de pistol.

Vasco de Gama. In secolul al 15 a trăit acest *conquistadores* al mării. La 14 Mai 1898 se va serbători al 4-lea centenar al Portugezului descoperitor al Indiilor.

Născut la 1469 în Simes provincia Alentejo dintr'o familie veche și nobilă a sfidat elementele mării prin puterea geniului său.

Era numai de 28, ani când Portugalia sub Emanoil, i-a încredințat expediția formată din 3 corăbii cu 168 oameni să descopere drumul spre Indii.

Plecat de pe țărmurile Tagului la 8 Iulie 1497 și trecând prin insula St. Elena, capul Bunei Speranțe, capul Acelor, baia Sofală, costa Malabarului, descălică la Calcuta în 14 Mai 1498.

De și primit în reîntorcere cu mare onoruri de Portugalia, totuși după puțin timp, cade în desgrație timp de 21 ani, când fu chemat din nou, numit „Vice rege“ al Indiilor, murind, după o guvernare de 3 luni și 20 zile, în Conchin.

Readus în patrie l-a înmormântat la Vidigueyra în biserica mănăstirei Carmelor. I s'a ridicat o statuie și poetul național Camoens l-a cântat în frumoșele lui *Lusiade*.

Intréga lume comercială îl va serba anul acesta ca pe unul ce a încarnat desprețul morței.

G. Simionescu

Conferințele Publice

Care urmază a se ținea în aula gimnasiului din Piatra-Nemț, în cursul anului 1898:

- 22 Februar. D-l I. Filip, despre „Ripirea Bucovinei“.
 1 Mart. D-ra Mina Gheorghiu, „Hereditatea psihologică“
 8 „ D-l D. G. Niculescu Inginer, „O idee despre infrumusețarea orașului Piatra“.
 15 „ D-l G. Simionescu, „Lipsa de caractere“.
 22 „ D-l C. Toroceanu Inginer, „Edilitatea publică“.

Conferințele se încep la orele 2 p. m.